

SOIDENSUOJELUTYÖRYHMÄN KOKOUS 6/2014

YM027:00/2012

MUISTIO

- Kokousaika:** Tiistai 10.6.2014 klo 10.00 - 15.00
- Kokouspaikka:** Ympäristöministeriö, neuvotteluhuone Foorumi, Kasarmikatu 25, Helsinki
- Paikalla:** Aulikki Alanen, YM, puheenjohtaja
Marja Hilska-Aaltonen, MMM
Satu Kalpio, MH
Kaisu Aapala, SYKE, sihteeri
Asta Harju, GTK (etänä)
Samuli Joensuu, Tapio
Janne Kotiaho, JY (11.05 lähtien)
Leena Rinkineva-Kantola, Etelä-Pohjanmaan ELY (etänä)
Ismo Karhu, PPL
Hannu Ripatti, Metsänomistajien liitto Järvi-Suomi (Tommi Siivosen, MTK, sijaisena)
Risto Sulkava, SLL
Keijo Savola, Luonto-Liitto
Santtu Kareksela, JY
Minna Pappila, YM
- Työryhmän ulkopuolelta:
Juhani Lantto, Puolustusvoimat (asiakohta 2)
Matias Warsta, Puolustusministeriö (asiakohta 2)
Matti Sihvonen, SYKE
Olli Autio, Etelä-Pohjanmaan ELY (etänä)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00.

Käytiin läpi kokouksen asialista, vaihdettiin asialistan kohtien 2 ja 3 käsittelyjärjestys. Hyväksyttiin muutoin kokouksen asialista.

2. Puolustusvoimien kuuleminen, Matias Warsta Puolustusministeriö ja Juhani Lantto Puolustusvoimat

Puolustusvoimien käytössä olevista alueista noin 20 % on suojeltuja tai jonkinlaisen suojelusuunnittelun piirissä (esim. Metsähallituksen alue-ekologinen suunnittelu). Puolustusvoimien maankäyttö ei yleensä ole ristiriidassa suojelun kanssa ja useimmiten suojelun ja puolustusvoimien tarpeet on pystytty yhteen sovittamaan. Puolustusvoimien toiminta voi myös ylläpitää luontoarvoja. Kokoukseen osallistujille jaettiin selvitys

puolustusvoimien sotilaallisen toiminnan vaikutuksesta luontoarvoihin sekä puolustusvoimien ympäristöraportti.

Suot eivät ole puolustusvoimien toiminnan ydinaluetta. Toiminnan aiheuttamista ympäristövaikutuksista melu ja tärinä ovat yleensä suurimmat, mutta nämä eivät yleensä aiheuta ongelmia soidensuojelulle.

Metsähallituksen metsätalous on selvittänyt alustavasti soidensuojeluohjelman kartoituskohteiden päällekkäisyyttä puolustusvoimien käytössä olevien alueiden kanssa. Kartoituskohteita osuu puolustusvoimien käytössä oleville varastoalueille, varuskunta-alueille sekä ampuma- ja harjoitusalueille. Juhani Lantto oli käynyt läpi tiedossa olevat, puolustusvoimien käytössä oleville alueille osuvat kartoituskohteet (liite 1). Pääasiassa kohteet osuvat puolustusvoimien käytössä olevien alueiden reunaosiin. Toistaiseksi ongelmallisimman kartoituskohde on Kankaanpäässä, Pohjankankaan maalialueella oleva kohde (Peijarinneva), jota ei Lanton mukaan kannata kartoittaa tai ottaa mukaan ohjelmaan. Yksi kartoituskohde osuu lisäksi rajavartiolaitoksen harjoitusalueelle.

Lantto totesi, että kohteet ja rajaukset on vielä käytävä läpi kohdekohtaisesti, kun lopulliset rajaukset ovat selvillä. **Sovittiin, että jos vielä tulee uusia, puolustusvoimien maille osuvia kartoituskohteita, niistä lähetetään tieto suoraan Lantolle.** Alanen muistutti myös, että soidensuojeluohjelmasta järjestetään vielä syksyllä julkinen kuuleminen.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin läpi ja hyväksyttiin edellisen kokouksen (13.5.2014) muistio.

4. Zonation, ekologinen malli ja testianalyysin tuloksia

Päivitetty ekologinen malli oli lähetetty kokouskutsun mukana. Santtu Kareksela kävi mallin läpi tarkentaen yksityiskohtia. Testianalyysin tuloksia ei vielä ollut käytettävissä.

Analyysissä tullaan tarkastelemaan:

1. kohteiden (sisäiset) ominaisuudet (var 1-6)
2. kytkeytyneisyys (var 7)
3. kustannukset (var 8)
4. ennallistamispotentiaali, muut arvot)

Tehdään rinnakkain valtakunnallinen analyysi ja paikallisuuden (metsäkasvillisuusvyöhykkeet) huomioiva analyysi. Nykyiset suojelualueet ovat mukana analyysissä, koska haetaan nykyistä verkkoa parhaiten täydentäviä kohteita. Yleistä aineistojen muokkausta ja tarkistamista on vielä tehtävä ennen kuin kaikki pilottianalyysit saadaan ajettua.

Kytkeytyneisyys kannattaa pitää mahdollisimman yksinkertaisena, koska se helpottaa tulosten tulkintaa. Kytkeytyvyyttä voidaan tarkastella esim. seuraavasti:

1. voidaan määritellä diversiteetti ”säteilemään” ympäristöönsä, jos jossain paljon diversiteettiä ”säteilee” vaikutusta ympäristöönsä tai
2. voidaan määrittää kytkeytyneisyys luontotyyppien välillä.

Kannatusta sai erityisesti ensimmäinen vaihtoehto.

Kareksela muistutti, että Zonation analyysissä kohteen omat luonnonarvot ajavat analyysiä ja kytkeytyneisyys on täydentävä lisä. Kun valitaan kohteita, joissa on hyviä arvoja, niin valitaan mieluummin niitä, jotka ovat kytkeytyneitä kuin huonosti kytkeytyneitä. Hyvin kytkeytyneillä kohteilla ennuste lajiston säilymiselle on parempi kuin ei kytkeytyneillä kohteilla.

Lajiston ei haluttu saavan liian suurta painoa Zonation analyysissä, jotta se olisi linjassa työryhmän määrittelemien painoarvojen kanssa.

Evääksi Zonation jatkoanalyysieihin Alanen summasi, että **lajiston vaikutus ei saa nousta liian suureksi**, noudattaen työryhmän linjausta lajeille annetusta painoarvosta (10 %). **Kytkeytyneisyyden huomioimisessa työryhmä kannatti vaihtoehtoa, jossa monimuotoinen kohde ”säteilee” ympäristöönsä.**

Zonation analyysin alustavia tuloksia esitellään 24.6. rukkaselle. Tuloksista tiedotetaan työryhmälle tämän tapaamisen pohjalta.

5. Rypäskohteiden muodostaminen ja esimerkkejä rypäskohteista

Olli Autio esitteli pienryhmän tekemän ehdotuksen rypäskohteiden muodostamisesta ja kävi läpi esimerkkejä.

Käydyssä keskustelussa nostettiin esiin mm. seuraavia seikkoja:

- Rypäskohteita ei pitäisi muodostaa täysin kategorisesti.
- Ryvästettävien kohteiden samankaltaisuus on tärkeää.
- Jos ryppäät muodostetaan etukäteen, se vähentää Zonation analyysin kykyä löytää hyviä luontoarvoja kytkeytyneisyyden ja kohteen arvojen perusteella.
- Tarkastelemalla kohteita ryppäinä, varmistetaan, että kaikki osakohteet tulevat mukaan. Rypäskohde on kokonaisuutena arvokkaampi, kuin osakohteet yksinään.
- Pienten kohteiden osalta ryvästämisen nähtiin pääsääntöisesti olevan ok.
- Isojen kohteiden osalta kannatettiin pääsääntöisesti vaihtoehtoa, jossa isot suot pidettäisiin omina kohteinaan.
- Hannu Ripatti piti 2 km liian pitkänä välimatkana ryppäiden muodostamiseen, hänen mielestään parempi olisi 0,5 km, max 1 km etäisyys.

Alanen totesi keskustelun päätteeksi, että isojen kohteiden ryvästäminen on monella tavalla ongelmallista, joten isot kohteet jäävät erillisiksi ja niiden kytkeytyvyys käsitellään erikseen. Hyväksytään pienryhmän ehdotus. Välimatka ryväskohteiden välillä on max 2km.

Liitteenä 2 on päivitetty versio ryppäiden määrittelystä.

6. Ohjelmavalmistelu mukana olevat kohteet

Kesällä 2014 kartoitettavia kohteita on hieman yli tuhat. Pohjoisilla alueilla kohteita on priorisoitu A ja B kohteisiin, kartoitukset aloitetaan A kohteista. Kesällä tehdään

väliaikataarkistus kartoitustilanteesta. Kartoitettavien kohteiden kokonaispinta-ala ei vielä ole tiedossa.

Vuonna 2013 kartoitettiin 307 kohdetta, kokonaispinta-alaltaan noin 29 000 hehtaaria.

Riittävien tietojen kohteita on eripuolilla maata, mutta näitä ei ole vielä koottu systemaattisesti.

Kohteiden kokonaismäärä ohjelman valmistelussa on yli 2 000, pinta-alaa yli 250 000 ha.

Liitteenä 3 on tämänhetkinen tilanne ohjelmavalmistelussa mukana olevien kohteiden määristä ja pinta-aloista ELYttäin.

7. Päivitetty rajausohje, rajausmuutokset ja Metlan tutkimusmetsät

Käytiin läpi päivitettyä rajausohjetta, joka oli ollut vielä kommentoitavana työryhmällä. Keskustelujen perusteella päivitetty rajausohje on liitteenä 4.

Metlan tutkimusmetsät käsitellään erillisessä palaverissa Metlan edustajien kanssa ja raportoidaan työryhmälle elokuussa.

Rajausmuutosasiaa ei ehditty käsitellä.

8. Raportti, luku 4

Raportin lukua 4 ei ehditty käsitellä. **Sovittiin, että kommentteja voi vielä laittaa 19.6. mennessä.** Luku 4 tulee käsittelyyn muun raportin yhteydessä 12.8. kokouksessa, joten kommentoida voi vielä silloin. [sihteerin lisäys]

Raporttia käsitellään kokonaisuutena työryhmän kokouksessa 12.8.

9. Ohjelman vaiheistaminen ja kuuleminen

Ympäristöministeriö antoi 16.5.2014 ohjeen soidensuojelun täydennysohjelman toteutuksen vaiheistamisesta. Aineisto kerätään koko valmistelualueelta ja työryhmä tekee ohjelmaehdotuksen koko alueelle. Ohjelma kuitenkin toteutetaan vaiheittain. Eteläosasta tehdään tarkka kohdekohtainen ohjelma, pohjoisosa jää yleisemmäksi eikä kohteita yksilöidä. Ensimmäisessä vaiheessa syksyllä 2014 tulee kuultavaksi ohjelma-alueen eteläosa, josta työryhmä jättää ehdotuksensa ympäristöministeriölle vuoden loppuun mennessä. Eteläosaa koskeva ohjelmaehdotus viedään valtioneuvoston käsittelyyn alkuvuodesta 2015. Eteläosan suojeluohjelma toteutetaan neljän vuoden kuluessa. Pohjoisosan suojeluohjelmaehdotus tulee kuultavaksi vuonna 2018 ja valtioneuvoston käsittelyyn vuonna 2019.

Työryhmälle esiteltiin keskustelujen pohjaksi kolme vaihtoehtoa toteutuksen vaiheistamisen aluejaoksi (liite 5). A) Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin ELYjen alue toteutetaan toisessa vaiheessa. B) Toiseen vaiheeseen jäävät pohjoiset seutukunnat, joissa ojituspäätös

on alle 75. C) Toiseen vaiheeseen jää Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasuovyöhykkeen pohjoispuolinen alue.

Toteutuksen vaiheistamisesta keskusteltiin vilkkaasti ja keskustelussa nostettiin esiin mm.

- Valtionmaat (rooli pohjoisessa, suhde valtioneuvoston periaatepäätöksen kirjauksiin).
- Vaiheistamisen aiheuttama epävarmuus ja aikaviive toisen vaiheen, jo kartoitettujen kohteiden toteutuksessa.
- Vaiheistamisessa uhkatekijät ja paineet pitäisi olla pääasiallinen peruste.
- Maanomistajien tasapuolinen kohtelu - jos kohde rajataan, pitää sen toteutukseen löytyä rahoitus.
- Rajausvaihtoehdoista B sai eniten kannatusta. Ehdotettiin kuitenkin, että Perämeren rannikko ja Pudasjärven länsiosa tulisi vielä mukaan toteutuksen ensimmäiseen vaiheeseen. Toteuttajan kannalta jotain hallinnollisia rajoja noudatteleva rajausta olisi parhain.

Alanen totesi yhteenvedona, että **vaiheistaminen toteutetaan alustavasti B vaihtoehdon mukaisesti, mutta Ismo Karhu tekee vielä ehdotuksen siitä minkälaisella rajauksella Perämeren rannikkoalue ja Pudasjärven länsiosa voitaisiin lisätä mukaan ensimmäiseen vaiheeseen.** Keskustelua valtionmaista jatketaan.

Ohjelman kuulemista ei ehditty käsitellä kokouksessa. Liitteenä 6 on YM:n taustamuistio suojeluohjelma luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta kuulemisesta.

10. Muut asiat

Lista kesän 2014 kartoittajista oli lähetetty tiedoksi kokouskutsun mukana.

Karhu kertoi, että Oulun kaupunki / Oulun vesi on pyytänyt soidensuojeluohjelman selvityskohteiden rajauksia 100 kilometrin säteellä Oulusta. Alanen totesi, että ohjelmavalmistelun tässä vaiheessa rajauksia ei anneta muille kuin maanomistajille pyydettyä. Kun maanomistajille on tiedotettu kirjeellä kartoituksista, voi Oulun vedelle laittaa pistetiedon kartoitettavista soista. Oulun vesi voi olla suoraan yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY:n pistetiedon saamiseksi.

Rukkanen seuraa kartoitusten etenemistä kesän aikana. Toivottiin, että myös työryhmän jäsenille tiedotettaisiin asiasta kesän aikana.

11 Seuraava kokous

Seuraava työryhmän kokous on tiistaina 12.8.2014 klo 10.00-15.00 (YM, Kastelli) ja silloin käsitellään ensisijassa raporttia.

Sen jälkeen seuraava työryhmän kokous on 19.8.2014 klo 10.00 – 15.00 (YM, Kastelli) ja silloin käsitellään ensisijassa tuloksia ja kartoitustilannetta.

Muut sovitut työryhmän syyskauden kokoukset ovat: 8.9.; 16.-17.9.; 24.9.; 14.10.; 4.11.; 19.11.; 25.11.; 16.12.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

LIITTEET:

Liite 1 Soidensuojeluohjelman kartoituskohteita puolustusvoimien alueella

Liite 2 Rypäskohteiden muodostaminen

Liite 3 Ohjelmavalmistelussa mukana olevien kohteiden määrä ja pinta-ala, tilanne 25.6.2014

Liite 4 Päivitetty rajausohje

Liite 5 Soidensuojeluohjelman toteutuksen vaiheistamisen aluejako, ehdotetut vaihtoehdot

Liite 6 Kuuleminen suojeluohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta, luonnos 6.6.2014